

Република Српска
Град Бања Лука
Градоначелник
Градска управа
Одјељење за привреду и локални економски развој
Трг српских владара 1, Бања Лука

Број: 02-30-2659/2023
Датум: 08.12.2023. године

**Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2022.
годину**

Бања Лука, децембар 2023. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ ЗА 2022. ГОДИНУ	4
2. СТАЊЕ У ПРИВРЕДИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БАЊАЛУКА	6
2.1. Основни финансијски показатељи пословања привреде града Бањалука ..	6
2.2. Спољнотрговинска размјена	10
2.3. Инвестиције	12
2.4. Запосленост.....	13
2.4.1. Показаатељи запослености	14
2.4.2. Тржиште рада	15
2.5. Просјечне плате и пензије.....	16
2.6. Туризам	17
3. МЈЕРЕ ГРАДА БАЊЕ ЛУКЕ УСМЈЕРЕНЕ КА СТВАРАЊУ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂУВАЊЕ У 2022. ГОДИНИ	18
ЗАКЉУЧЦИ.....	23

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Програмом рада Скупштине Града Бањалука за 2023. годину предвиђено је да се у четвртном тромјесечју 2023. године разматра аналитичко-информативни материјал под називом Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2022. годину (у даљем тексту: Информација).

У Информацији су представљени макроекономски показатељи на нивоу Републике Српске, основни подаци о стању у привреди и запошљавању у Граду Бањалука (у даљем тексту: Град), затим механизми подршке локалном економском развоју те мјере и ефекти проведених мјера за повећање запошљавања и нивоа развијености привреде града.

При изради Информације кориштена су саопштења и публикације Републичког завода за статистику РС, Завода за запошљавање РС, Подручне привредне коморе Бањалука, Агенције за посредничке, информатичке и финансијске послове (у даљем тексту: АПИФ), Фонда за пензијско и инвалидско осигурање РС (у даљем тексту: Фонд ПИО) као и подаци Одјељења за привреду и локални економски развој.

Обзиром на чињеницу да подаци Пореске управе РС о пословним субјектима регистрованим на територији града Бањалука садрже обједињене податке и о активним и о пасивним пословним субјектима (пословни субјекти који не послују али се воде у евиденцијама због неизмиреног пореског дуга према Републици и граду Бањалука) те немогућности да се одвоје активна предузећа која послују од оних која не послују и имају неизмирене пореске дугове, исти нису кориштени при изради овог извјештаја, а са циљем представљања реалног стања привреде града.

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ ЗА 2022. ГОДИНУ

Позитивна кретања макроекономских показатеља за Републику Српску настављена су и у 2022. години. С тим у вези, евидентан је раст номиналног БДП, те БДП по глави становника. Укупан обим робне размјене Републике Српске с иностранством у 2022. години износио је 14,5 милијарди КМ и већи је за 16,3% у односу за 2021. годину, док је покривеност увоза извозом смањена са 79,4% у 2021. години на 75,7% у 2022. години.

У 2022. години, највећи спољнотрговински промет остварен је са Србијом (17,0%), Италијом (14,8%), Њемачком (9,5%), Хрватском (9,3%) те са Словенијом, Аустријом и Кином. Најзаступљенији извозни тарифни ставови Републике Српске у 2022. години су: електрична енергија, вјештачки корунд, алуминијум оксид и алуминију хидроксид, обрађено дрво, дијелови обуће, жељезне или челичне конструкције, остали намјештај и његови дијелови, водоник, сједала, тканине, чарапе и др.

Са друге стране Република Српска је највише увозила из Србије (17,1%), Италије (16,4%), Кине (8,3%) и Њемачке (8,1%), док су најзаступљеније увозне тарифе биле нафтна уља и уља добијена од битумених минерала, лијекови, путнички аутомобили, електрична енергија, дијелови обуће, чарапе, нафтни гасови и др.

С аспекта дјелатности и предмета робне размјене у 2022. години, прерађивачка дјелатност као и 2021. године има доминантно учешће у вриједности извоза од 84,6%, а у вриједности увоза од 91,2%.

Просјечна плата након опорезивања у Републици Српској у 2022. години износила је 1.144 КМ и већа је, у односу на просјечно исплаћену плату након опорезивања у 2021. години (1.004 КМ) за 13,9%. Такође евидентно је повећање просјечног броја запослених радника са 279.030 у 2021. години на 286.679 у 2022. години уз смањење броја незапослених лица у посматраном двогодишњем периоду за 8,13%. Као што је приказано у Табели 1. наведена кретања биљеже раст од 2019. године.

Просјечна пензија је у 2022. години износила 475,23 КМ што је за 14,7% више него у 2021. години. Број корисника права на пензију такође биљежи незнатан раст те је у 2022. године у Републици Српској било 1,4% више пензионера него у 2021. години.

Табела 1. Макроекономски показатељи за Републику Српску за 2022. годину

Показатељ	Година				Индекс 2022/2021
	2019.	2020.	2021.	2022.	
Број становника у РС (процјена)	1.142.495	1.136.274	1.128.309	1.120.236	99,3
Номинални БДП (у 000 КМ)	11.085.822	11.131.849	12.501.722	14.535.309	116,3
БДП ргг сарга у КМ	9.703	9.797	11.080	12.975	117,1
Просјечан број запослених	272.366	274.227	279.030	286.679	102,7
Стопа запослености	23,8	24,1	24,7	25,6	
Број незапослених	89.896	83.164	69.987	64.295	91,9
Стопа незапослености	24,8	23,3	20,1	18,3	
Просјечна нето плата (у КМ)	906	956	1.004	1.144	113,9
Просјечне пензије (у КМ)	381,3	393,8	414,3	475,23	114,7
Број корисника права на пензију	267.479	271.004	272.585	276.503	101,4
Извоз (у 000 КМ)	3.818.105	3.393.236	4.428.220	5.432.953	122,7
Увоз (у 000 КМ)	5.012.318	4.472.288	5.580.584	7.178.840	128,6
Салдо робне размјене (у 000 КМ)	-1.194.213	-1.079.052	-1.152.365	-1.745.887	151,5
Обим робне размјене (у 000 КМ)	8.830.423	7.865.524	10.008.804	12.611.793	126
Покривеност увоза извозом (у %)	76,2	75,9	79,4	75,7	
Просјечна мјесечна стопа инфлације - у %	0,5	-1,2	0,5	-0,4	

Извор: Републички завод за статистику РС, Подручна привредна комора Бањалука, Фонд за пензијско и инвалидско осигурање РС

Просјечни годишњи индекс потрошачких цијена у Републици Српској у децембру 2022. године у односу на децембар 2021. године износио је 113,6, односно просјечна годишња инфлација износила је 13,6%.

Поређећи са 2021. годином, 2022. годину обиљежио је значајан просјечан раст цијена. Посматрано по 12 главних група производа и услуга класификованих према намјени потрошње, највећи годишњи просјечан раст цијена у 2022. години у односу на 2021. годину забиљежен је у групама:

- храна и безалкохолна пића (23,3%),
- превоз (17,4%),
- намјештај, покућанство и редовно одржавање (11,8%),
- ресторани и хотели (11,5%),
- становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти (10,9%),
- рекреација и култура (9,0%).

Табела 2. Раст цијена у 2022. години

COICOP	Назив	XII 2021	XII 2022
		XII 2020	XII 2021
0	Укупно	105,9	113,6
1	Храна и безалкохолна пића	110,7	123,3
2	Алкохолна пића и дуван	102,0	102,6
3	Одјећа и обућа	93,7	95,6
4	Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	102,9	110,9
5	Намјештај, покућство и редовно одржавање	104,0	111,8
6	Здравство	100,0	101,6
7	Превоз	114,4	117,4
8	Комуникације	99,8	101,1
9	Рекреација и култура	101,9	109,0
10	Образовање	99,8	100,1
11	Ресторани и хотели	101,4	111,5
12	Остала добра и услуге	101,7	108,9

Извор: Републички завод за статистику РС

Инфлација се највише одразила на групу производа храна и безалкохолна пића (23,3%) што је значајно повећање ако се узме у обзир кретање цијена у 2021. годину, када је пораст цијена ове групе производа износи 10,7%.

2. СТАЊЕ У ПРИВРЕДИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БАЊАЛУКА

2.1. Основни финансијски показатељи пословања привреде града Бањалука

Према подацима АПИФа на територији града у 2022. години активно је пословало 3.418 привредних друштава.

Број активних самосталних предузетика, према јединственом регистру самосталних предузетника Града Бањалука, износи 5.365, од чега 346 самосталних предузетника који остварују годишњи промет преко 500.000 КМ¹ (у даљем тексту: велики самостални предузетници). Према наведеном на подручју града у 2022. години укупно је пословало 8.783 пословних субјеката.

У поређењу са 2021. годином, када је активно пословало 3.400 привредних друштава, те 4.875 самосталних предузетника од чега 313 великих самосталних предузетника (укупно 8.275 пословна субјекта), евидентно је повећање броја пословних субјеката у 2022. години у односу на 2021. годину за 6,1% или апсолутно за 508 нових пословних субјеката. Према структури дјелатности највећи број пословних субјеката обавља трговинске, а потом стручне, научне и техничке дјелатности.

У структури бањалучких привредних друштава који активно послују и који су своје завршне финансијске извјештаје предали АПИФ-у, доминирају она у области трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала са 26,0%, области стручних, научних и техничких дјелатности са 18,6% и области прерађивачке индустрије са 10,2%.

Табела 3. Структура активних привредних друштава

	Подручје дјелатности	2021	%	2022	%	Индекс 2022/ 2021
A	Пољопривреда, шумарство, лов и рибарство	45	1,3%	41	1,2%	91,0
B	Вађење руда и камена	19	0,6%	22	0,6%	116,0
C	Прерађивачка индустрија	367	10,8%	350	10,2%	95,0
D	Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	30	0,9%	51	1,5%	170,0
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатност санације животне средине	18	0,5%	22	0,6%	122,0
F	Грађевинарство	278	8,2%	289	8,5%	104,0
G	Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала	969	28,5%	890	26,0%	92,0
H	Саобраћај и складиштење	126	3,7%	134	3,9%	106,0
I	Дјелатност пружања смјештаја, послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	101	3,0%	54	1,6%	53,0
J	Информације и комуникације	247	7,3%	289	8,5%	117,0
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	55	1,6%	56	1,6%	102,0
L	Пословање некретностима	82	2,4%	99	2,9%	121,0
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	620	18,2%	634	18,6%	102,0
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	105	3,1%	135	3,9%	129,0
O	Јавна управа и одбрана, обавезно социј. осигурање	3	0,1%	3	0,1%	100,0
P	Образовање	70	2,1%	69	2,0%	99,0
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјал. рада	181	5,3%	194	5,7%	107,0
R	Умјетност, забава и рекреација	42	1,2%	48	1,4%	114,0
S	Остале услужне дјелатности	42	1,2%	38	1,1%	90,0
	УКУПНО	3.400	100,0%	3.418	100,0%	101,0

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а привредних субјеката са подручја града Бањалука за 2021. и 2022. годину

¹ Подаци о броју активних предузећа и СП-ова са годишњим прометом преко 500.000 КМ су преузети из збирног финансијског извјештаја АПИФ-а за град за 2022. годину, а засновани су на подацима из завршних финансијских извјештаја које су наведени пословни субјекти, у складу са законом, дужни да предају овој институцији.

Према јединственом регистру предузетника Градске управе, број активних предузетничких радњи на подручју града је на дан 31.12.2022. године износио 5.365 што је за 10,1% или за 490 предузетничких радњи више у односу на 31.12.2021. годину.

Према структури дјелатности у 2022. години, активних самосталних предузетника највише је пословало у дјелатности трговине на велико и мало, поправак моторних возила 21,3%, дјелатности пружања смјештаја, припреме и послужења хране, хотелијерство и угоститељство 15,3%, остале услужне дјелатности 12,6% и дјелатности стручних, научних и техничких дјелатности 12,2%.

Табела 4. Структура самосталних предузетника који послују на територији града Бањалука, према дјелатностима за 2021. и 2022. годину.

Озн.	Подручје дјелатности	Број предузетника			Индекс XII 2022. XII 2021.
		XII 2021.	XII 2022. Број	Структура (%)	
A	Пољопривреда, шумарство и рибарство	37	31	0,6%	83,78
C	Дјелатности прерађивачке индустрије	428	437	8,1%	102,1
D	Производња и снабд. ел. енергијом, гасом, паром	1	3	0,1%	300
F	Дјелатности из области грађевинарство	315	361	6,7%	114,6
G	Трговина на велико и трговина на мало, поправак моторних возила	1.125	1.141	21,3%	101,42
H	Саобраћај и складиштење	377	403	7,5%	106,9
I	Дјелатност смјештаја, припремања хране, хотелијерство и угоститељство	828	823	15,3%	99,4
J	Информације и комуникације	376	531	9,9%	141,22
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	21	30	0,6%	142,86
L	Пословање некретнинама	25	33	0,6%	132
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	516	653	12,2%	126,55
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	78	99	1,8%	126,92
P	Образовање	51	71	1,3%	139,22
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	2	2	0,0%	100
R	Умјетност, забава и рекреација	54	72	1,3%	133,33
S	Остале услужне дјелатности	641	675	12,6%	105,3
	Укупно	4.875	5.365	100	110,05

Извор: Јединствени регистар предузетника града Бањалука, Одјељење за привреду и локални економски развој

Број новорегистрованих предузетничких радњи у 2022. години износи је 990 радњи што је у односу на 2021. годину више за 109 радњи или 12,4%.

С друге стране број одјављених радњи у 2022. години износио је 497 што је за 14 радњи више у односу на прошлу годину или за 2,9%.

Ако се у релацију стави број новорегистрованих самосталних предузетничких радњи са бројем одјављених радњи евидентно је да је у 2022. години нето повећање броја активних самосталних радњи износило 493 што је за 23,9% више у односу на 2021. годину.

Посматрајући структуру дјелатности највеће апсолутно повећање броја новорегистрованих радњи остварено је у области информација и комуникација (193 радње) и стручних, научних

и техничких дјелатности (179 радњи) те трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила (127 радњи).

Табела 5. Структура новорегистрованих и одјављених самосталних предузетника у 2021. и 2022. години, по врсти дјелатности

Озн.	Подручје дјелатности	Број новорегистрованих предузетника				Број одјављених предузетника			
		I-XII 2021.	I-XII 2022.	%	2022-2021	I-XII 2021.	I-XII 2022.	%	2022-2021
A	Пољопривреда, шумарство и рибарство	11	6	0,61	-5	2	11	2,21	9
C	Дјелатности прерађивачке индустрије	66	57	5,76	-9	32	49	9,86	17
D	Производња и снабд. ел. енер., гасом, паром	0	2	0,20	2	1	0	0,00	-1
F	Дјелатности из области грађевинарства	71	68	6,87	-3	24	24	4,83	0
G	Трговина на велико и трговина на мало, попр. мот. возила	123	127	12,83	4	95	109	21,93	14
H	Саобраћај и складиштење	48	46	4,65	-2	23	19	3,82	-4
I	Дјелат. смјештаја, прип. хране, хотелјерство и угоститељство	145	131	13,23	-14	145	135	27,16	-10
J	Информације и комуникације	152	193	19,49	41	23	41	8,25	18
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	6	13	1,31	7	4	4	0,80	0
L	Пословање некретностима	4	9	0,91	5	5	1	0,20	-4
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	146	179	18,08	33	50	37	7,44	-13
N	Адм. и помоћне услужне дјелатн.	18	28	2,83	10	12	6	1,21	-6
P	Образовање	12	24	2,42	12	8	4	0,80	-4
R	Умјетност, забава и рекреација	6	21	2,12	15	9	4	0,80	-5
S	Остале услужне дјелатности	73	86	8,69	13	50	53	10,66	3
	Укупно	881	990	100,00	109	483	497	100	14
	Нето повећање броја активних самосталних предузетника (новорегистровани - одјављени)	398	493		95				

Извор: Јединствени регистар предузетника Града Бањалука, Одјељење за привреду и локални економски развој

Основни кумулативни финансијски показатељи пословања привреде на нивоу града показују да је актива свих активних привредних друштава у 2022. години смањена за 3,1% у односу на 2021. годину и износила је 18,9 милијарди КМ док је са друге стране укупни капитал незнатно порастао за 0,2% а обавезе за 9,0% у односу на 2021. годину.

Раст укупних прихода започет током 2021. године је континуирано наставио да расте и у 2022. години. Укупни приходи су остварили раст од 23,9%, као и расходи који су порасли за 21,7%.

Приходи од продаје привредних друштава у 2022. години остварени су на нивоу од 3,9 милијарди КМ и већа су за 15,3% у односу на 2021. годину, када су износила 3,4 милијарди КМ.

Табела 6. Основни финансијски показатељи пословања привредних друштава регистрованих на територији града Бањалука

Опис/година	2019	2020	2021	2022	Индекс	Индекс	Индекс
					'20/'19	'21/'20	'22/'21
Број активних предузећа	2.896	2.809	3.087	3.418	97	109,9	110,7
- у милионима КМ							
Актива	17.769,40	18.524,20	19.462,40	18.856,30	104,2	105,1	96,9
Капитал	9.171,60	9.792,00	10.401,40	10.423,10	106,8	106,2	100,2
Обавезе	7.162,10	6.991,20	7.131,00	7.722,70	97,6	102	109
Приходи	7.394,70	7.367,30	8.248,90	10.221,60	99,6	112	123,9
Расходи	6.867,50	6.558,40	7.611,00	9.262,30	95,5	116	121,7
Нето добит	772,6	854,1	850,2	981,6	110,5	99,5	115,5

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град за 2019, 2020, 2021. и 2022. годину

Резултати пословања великих самосталних предузетника такође показују раст и ширење пословања.

Такође, укупна актива у односу на 2021. годину, порасла за 24,9% и износила је 159,6 милиона КМ. Раст укупног капитала прати раст активе, док су обавезе значајно повећане, за 25%.

Укупни приходи су у односу на 2021. годину остварили значајно повећање од 26,7% док су расходи такође значајно порасли за 25,7%.

Укупна нето добит великих самосталних предузетника остварила је повећање од 31,9% и расла је интензивније од раста нето добити привредних друштава (15,5%) у 2022. години у односу на 2021. годину – са 35,1 милиона КМ на 46,3 милион КМ.

Велики самостални предузетници остварили су и значајнији раст прихода од продаје у 2022. години у односу на 2021. годину за 26,7% и исти су износили 313,4 милиона КМ.

Табела 7. Основни финансијски показатељи пословања великих самосталних предузетника регистрованих на територији града Бањалука

Опис/година	2019	2020	2021	2022	Индекс	Индекс	Индекс
					'20/'19	'21/'20	'22/'21
Број активних самосталних предузетника	269	276	313	346	102,6	113,4	110,5
- у милионима КМ							
Актива	112,6	109,9	127,8	159,6	97,6	116,3	124,9
Капитал	60,8	62,8	72,4	91,4	103,3	115,3	126,2
Обавезе	51,6	47	54,4	68	91,1	115,7	125
Приходи	226,2	211,7	252,7	320,2	93,6	119,4	126,7
Расходи	195,7	183,6	214,7	269,8	93,8	116,9	125,7
Нето добит	25	26,2	35,1	46,3	104,8	134	131,9

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град Бањалуку за 2019, 2020, 2021. и 2022. годину

Показатеље ликвидности привреде града Бањалука, као однос текућих средстава и текућих обавеза указују да су велики самостални предузетници у повољнијој позицији него привредна друшта. Рацио текуће ликвидности у 2022. години је 1,92 те се приближава његовој контролној мјери која треба да износи 2 и више од 2, док је рацио убрзане ликвидности већи од 1,19 (контролна мјера је 1 и више од 1) што значи да су велики самостални предузетници способни да редовно измирују своје краткорочне обавезе.

Показатељи ликвидности указују на чињеницу да привредна друштва нису ликвидна односно да немају довољно уновчиве имовине да би редовно измиривали своје краткорочне обавезе. Па тако, рацио текуће ликвидности привредних друштава у 2022. години износи 1,07, а рацио убрзане ликвидности 0,82.

Табела 8. Показатељи ликвидности привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи ликвидности		Правна лица			Предузетници		
		2021	2022	Индекс	2021	2022	Индекс
Текућа ликвидност	Текућа средства/текуће обавезе	1,20	1,07	89,7	1,89	1,92	101,2
Убрзана ликвидност	(текућа средства - залихе)/текуће обавезе	0,80	0,82	101,7	1,20	1,19	98,9

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

Показатељи ефикасности привреде у 2022. години у односу на 2021. годину указују на одређена побољшања. Тако коефицијент обрта потраживања привредних друштава у посматраном периоду већи је за 15,7% што је довело до смањења броја дана потребних за наплату потраживања за 13,5% или за 13 дана, са 97 на 83 дана, што је значајно побољшање.

Код самосталних предузетника показатељ ефикасности који се односи на наплату потраживања незнатно је мањи (за 0,4%) у односу на 2021. годину и неповољнији је у поређењу са привредним друштвима с обзиром да је за наплату потраживања потребно duplo више дана (160 дана).

Табела 9. Показатељи ефикасности привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи ефикасности		Правна лица			Предузетници		
		2021	2022	Индекс	2021	2022	Индекс
Коефицијент обрта потраживања	Приходи од продаје (пословни приходи)/просјечна потраживања од купаца	3.78	4.37	115.7	2.29	2.28	99.6
Просјечан број дана наплате потраживања	365/коефицијент обрта потраживања	97	84	86.5	159	160	100.4
Коефицијент обрта залиха	(набавна вриједност продате робе + трошкови производних услуга)/просјечне залихе	/	3.53	/	/	1.16	/
Број дана везивања залиха	365/коефицијент обрта залиха	/	103	/	/	316	/
Коефицијент обрта обавеза према добављачима	(набавна вриједност продате робе + трошкови производних услуга)/просјечне обавезе према добављачима	/	4.55	/	/	1.77	/
Број дана плаћања обавеза према добављачима	365/коефицијент обрта обавеза према добављачима	/	80	/	/	206	/

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

Коефицијент обрта залиха у 2022. години такође је повољнији код привредних друштава у односу на самосталне предузетнике. Већи коефицијент обрта залиха значи мањи број дана везивања залиха и брже претварање у приходе. Привредним друштвима је потребно 103 дана за претварање залиха у приход, а великим самосталним предузетницима 316 дана.

Коефицијент обрта обавеза према добављачима у 2022. години значајно је мањи код самосталних предузетника (1,77) него код привредних друштава (4,55) те су предузетници имали дужи рок плаћања обавеза према добављачима. Конкретно, великим самосталним предузетницима у просјеку је потребно 206 дана да би измирили обавезе према добављачима, а привредним друштвима 80 дана.

Стопа задужености, као однос укупних обавеза и капитала, због већег раста обавеза расла је у 2022. години у односу на 2021. годину и код привредних друштава и код великих самосталних предузетника.

Табела 10. Показатељи задужености привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи задужености		Правна лица			Предузетници		
		2021	2022	Индекс	2021	2022	Индекс
Стопа задужености (у %)	обавезе/капитал * 100	70.90	74.09	104.5	67.86	74.40	109.6

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

2.2. Спољнотрговинска размјена

Укупна вриједност извоза на подручју града, остварена у периоду јануар-децембар 2022. године, износила је 870,9 милиона КМ, што представља 16,0% укупно оствареног извоза на новоу Републике Српске у 2022. години.

Вриједност оствареног увоза износила 2,5 милијарди КМ што представља 34,6% укупно оствареног увоза на новоу Републике Српске у 2022. години. Исказани спољнотрговински дефицит у 2022. години износи 1,6 милијарди КМ.

У 2022. години настављена је већа динамика раста увоза у односу на раста извоза те је и тренд смањења покривености увоза извозом настављен и у 2022. годину и износи 35,0% (смањење за 5,4%). Годишњи републички просјек покривености увоза извозом у 2022. години далеко је повољнији (75,7%) у односу на Град.

Табела 11. Спољнотрговинска размјена на подручју града у периоду од 2019. до 2022.

Година	Извоз у 000 КМ	Увоз у 000 КМ	Обим у 000 КМ	Салдо у 000 КМ	Покривеност (у %)
Град Бањалука					
2019.	611.973	1.599.975	2.211.948	-988.002	38,2
2020.	544.151	1.487.769	2.031.920	-943.618	46,4
2021.	760.225	1.884.113	2.644.338	-1.123.888	40,4
2022.	870.911	2.485.576	3.356.487	-1.614.665	35,0
Република Српска					
2022.	5.432.953	7.178.840	12.611.793	-1.745.887	75,7

Извор: Подручна привредна комора Бањалука

Према подацима из збирних извјештаја АПИФ-а за привредна друштва која су предала завршне финансијске извјештаје за 2022. годину, највеће вриједности извоза, као и у 2021. години, остварене су у области:

- трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала (33,7%),
- прерађивачке индустрије (18,5%),
- стручних, научних и техничких дјелатности (15,5%) те
- информација и комуникација (15,3%).

Извоз у осталим областима привредног пословања остварен је на знатно нижем нивоу.

Табела 12. Структура оствареног извоза по подручјима дјелатности

- у %

Подручје дјелатности		2021	2022
A	Пољопривреда, шумарство, лов и рибарство	0,1%	0,1%
B	Вађење руда и камена	0,0%	0,0%
C	Прерађивачка индустрија	13,6%	18,5%
D	Произв. и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	0,2%	0,5%
E	Снабд. водом, канализација, управ. отпадом и дјел. санације жив. сред.	0,0%	0,0%
F	Грађевинарство	2,9%	3,4%
G	Трговина на велико и на мало, оправка моторних возила, мотоцикала	33,1%	33,7%
H	Саобраћај и складиштење	7,8%	8,7%
I	Дјелатност пружања смјештаја, посл. хране, хотелиј. и угоститељство	0,5%	0,2%
J	Информације и комуникације	16,8%	15,3%
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	0,8%	0,0%
L	Пословање некретнинама	0,0%	0,0%
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	19,7%	15,5%
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	1,5%	2,0%
O	Јавна управа и одбрана, обавезно социј. осигурање	0,0%	0,0%
P	Образовање	0,0%	0,1%
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	0,1%	0,1%
R	Умјетност, забава и рекреација	2,9%	2,2%
S	Остале услужне дјелатности	0,0%	0,0%
УКУПНО		100,0%	100,0%

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град Бањалуку за 2021. и 2022. годин

2.3. Инвестиције

Вриједност реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији Града у 2022. години већа је за 23,0% у односу на 2021. годину и износи 1,015 милијарди КМ.

Инвеститори који обављају дјелатности у области грађевинарства реализовали су 24,0% од укупних инвестиционих активности, потом слједе инвестиције у области јавне управе и одбране, обавезног социјалног осигурања (15,5%), информације и комуникације (12,4%) те дјелатности здравствене заштите и социјалног рада (12,0%).

Тренд раста инвестиционих активности забиљежен је и на нивоу Републике Српске гдје је такође дошло до повећања инвестиционих активности за 29,0% у односу на 2021. годину. Већи раст вриједности реализованих инвестиција на нивоу Републике у односу на локални ниво условио је пад учешћа градских у односу на укупне инвестиције у РС у 2022. години за 2,0%.

Табела 13. Преглед реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији града за период 2018-2022.

- у 000 КМ					
Година	Република Српска	Ланчани индекс	Град Бањалука	Ланчани индекс	Учешће Бањалуке у РС у %
2019.	1.789.555		787.968		44,0
2020.	1.959.943	109,5	1.005.504	127,6	51,3
2021.	1.825.592	93,1	828.548	82,4	45,4
2022.	2.355.320	129,0	1.015.333	122,5	43,1

Извор: Републички завод за статистику РС

Што се тиче нових инвестиционих улагања у стална средства која су реализована искључиво на територији града, позитиван тренд раста евидентиран је и у 2022. години и у односу на 2021. годину већи је за 22,85% и остварена су у износу од 982,5 милиона КМ.

Према карактеру изградње, у 2022. години као и у 2021. години највише нових инвестиционих улагања усмјерено је у изградњу нових капацитета (55,8%), затим у реконструкцију, модернизацију, доградњу и проширење (26,6%) те у одржавање нивоа постојећих капацитета (17,6%).

Према техничкој структури инвестиција, и у 2021. и у 2022. години доминирају улагања у грађевинске објекте. Тако, у 2022. години у грађевинске објекте уложено је 52,0% од укупних инвестиција, у машине, опрему и транспортна средства 39,4% те у остала стална средства 8,6%.

Табела 14. Остварене инвестиције у нова стална средства према карактеру изградње и техничкој структури у граду Бањалуци за 2021. и 2022. годину

- у 000 КМ

Р.бр	Остварене пивестиције у нова стална средства	2021. година		2022. година		Индекс 2022/2021
Према карактеру изградње						
1	Изградња нових капацитета	409.052	51,1%	548.162	55,8%	134,0
2	Реконструкција, модернизација, доградња и проширење	321.616	40,2%	261.455	26,6%	81,3
3	Одржавање нивоа постојећих капацитета	69.156	8,6%	172.959	17,6%	250,1
	Укупно	799.824	100,0%	982.576	100,0%	122,8
Према техничкој структури						
1	Грађевински објекти	417.445	52,2%	511.430	52,0%	122,5
2	Машине, опрема и транспортна средства	298.118	37,3%	386.920	39,4%	129,8
3	Остало	84.261	10,5%	84.226	8,6%	100,0
	Укупно	799.824	100,0%	982.576	100,0%	122,8

Извор: Републички завод за статистику РС

2.4. Запосленост

Према подацима Републичког завода за статистику РС просјечан број запослених у 2022. години износио је 76.959 радника при чему је у односу на 2021. годину остварено повећање за 3,1%, односно за 2.287 радника.

Сличан тренд забиљежен је и у области привреде гдје је у 2022. години дошло до раста запослених у односу на 2021. годину за 4,2%.

Са аспекта учешћа запослених у привреди у укупном броју запослених на територији града, учешће континуирано расте у периоду од 2019. до 2022. године.

Ако подацима о броју запослених у привреди у 2022. години додамо број запослених код великих самосталних предузетника (2.589 радника) број запослених се повећава на 58.352 радника, чиме се учешће броја запослених у привреди у укупном броју запослених повећава на 75,8%.

Табела 15. Запосленост у граду Бањалука за период 2019-2022. године

Година	Укупан број запослених у граду Бањалука	Ланчани индекс	Укупан број запослених у привреди ² града Бањалука	Ланчани индекс	Учешће запослених у привреди у укупном броју запослених (у %)
2019	72.814		51.839		71,2
2020	72.683	99,8	51.576	99,5	71,0
2021	74.672	102,7	53.537	103,8	71,7
2022	76.959	103,1	55.763	104,2	72,5

Извор: Завод за статистику РС

Према подацима Завода за статистику РС у граду Бањалука највећи број запослених по дјелатностима је у области трговине, у области прерађивачке индустрије и у области јавне управе и одбране, обавезно социјално осигурање.

На нивоу Републике Српске највећи број запослених у 2022. години као и у 2021. години је у области прерађивачке индустрије, трговине и јавне управе.

Као и током 2021. године и у 2022. години забиљежени су различити трендови запошљавања на републичком и локалном нивоу, уколико се посматра структура дјелатности. На локалном нивоу области:

- информација и комуникација (услугне дјелатности које се односе на информационе технологије и рачунаре, рачунарско програмирање, издавања софтвера, дјелатности жичане телекомуникације, интернетски портали, емитовање радио и телевизијског програма, агенције за рекламу и пропаганду и сл.),
- области финансијских дјелатности и осигурања (посредовање у пословима са хартијама од вриједности и робним уговорима, дјелатност управљања фондовима, дјелатности финансијских холдинг друштава, дјелатност заступника и посредника у осигурању, и сл.) те

² Укупан број запослених у привреди је преузет из АПИФ-ових збирних финансијских извјештаја за града за 2019., 2020., 2021. и 2022. годину и обухвата запослене у активним привредним друштвима и великим самосталним предузетницима.

- области стручних, научних и техничких дјелатности (савјетовање које се односи на пословање и остало управљање, рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности, инжењерске дјелатности и са њима повезано техничко савјетовање и сл),

рангиране су на шестом, десетом и седмом мјесту ранг листе запослености по дјелатности, за разлику од републичког нивоа гдје наведене дјелатности нису садржане у првих десет дјелатности по броју запослених.

Табела 16. Упредни преглед ранга дјелатности према броју запослених на нивоу Републике Српске и на нивоу Града за 2022. годину

Шифра и назив дјелатности	Ранг дјелатности од 1 до 10	
	Република Српска	Град Бањалука
А - Пољопривреда, шумарство и рибарство	9	-
С - Прерађивачка индустрија	1	3
Д - Производња и снаб. електрич. енеријом, гасом, клим.	10	-
Ф - Грађевинарство	6	8
Г - Трговина	2	1
Н - Саобраћај и складиштење	8	-
И - Дјелатност смјештаја, прип. хране, хотелиј. и угостит.	7	9
Ј - Информације и комуникације	-	6
К - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	-	10
М - Стручне, научне и техн. дјелатности	-	7
О - Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	3	2
Р - Образовање	4	5
Q - Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада	5	4

Извор: Републички завод за статистику РС и АПИФ, обрада Одјељење за привреду и локални економски развој

2.4.1. Показатељи запослености

Стопа запослености као однос броја запослених и броја становника, на подручју града на крају 2022. године износила је 41,6% што је за 1,3% више у односу на 2021. годину.

Поред тога, према подацима Завода за запошљавање РС у 2022. години евидентирано је смањење активне понуде радне снаге те је укупан број незапослених лица у 2022. години износио 5.338 што је за 15,6% или апсолутно за 988 незапослених мање него у 2021. години.

Стопа незапослености као однос активне понуде радне снаге и збира незапослених и запослених, на подручју града на крају 2022. године је износила 6,5% односно забиљежено је смањење стопе незапослености, за 1,3% у односу на 2021. годину, када је износила 7,8%.

Број пензионера у граду Бањалука у 2022. години (41.407) не одступа много у односу на 2021. годину (40.961) и већи је за 1,1% односно за 476 пензионера.

Однос између броја пензионера и броја запослених у 2022. години у односу на 2021. годину незнатно је побољшан те је у 2022. години у просјеку 54 пензионера распоређено на 100 запослених (у 2021. години 55 пензионера/100 запослених).

Табела 17. Показатељи запослености у 2021. и 2022. години

Показатељи	XII 2021	XII 2022	Индекс 2022/2021
Број становника-процјена Републичког завода за статистику РС	185.075	185.177	100,1
Број запослених	74.672	76.959	103,1
Број незапослених-активна понуда радне снаге	6.326	5.338	84,4
Број пензионера	40.961	41.407	101,1
Стопа запослености	40,3	41,6	-
Стопа незапослености	7,8	6,5	-
Однос броја пензионера и запослених	0,549	0,538	-

Извор: Републички завод за статистику РС, Подручна привредна комора Бања Лука, Фонд ПИО и Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

Према демографским подацима о природном прираштају у граду Бањалука почев од 2019. године природни прираштај је негативан. У 2022. години број умрлих већи је за 371 лица од броја рођених лица (стопа природног прираштаја -2,003‰) док је у 2021. години природни прираштај износио – 811 (стопа природног прираштаја -4,38‰).

2.4.2. Тржиште рада

Према подацима Завода за запошљавање РС - филијала Бањалука, на дан 31.12.2022. године просјечан број незапослених лица износио је 5.338, од којих су жене 2.724 или 51,0%.

У структури укупног броја активне понуде радне снаге, незапослених особа женског пола на крају 2022. године било је 51%, а мушког 49%. Оваква полна структура незапослених лица била је забиљежена и у 2021. години.

Посматрајући квалификациону структуру активне понуде радне снаге, највеће учешће од 33% имају незапослена лица техничари средње стручне спреме, а затим слиједе незапослени квалификовани радници с учешћем од 27% и лица с високом стручном спремом (240 ECTS) 16%.

У старосној структури незапослених лица, највеће учешће у 2022. години, као и у 2021. години, имају незапослена лица животне доби од 50 до 65 година (41%).

Табела 18. Квалификациона, полна и старосна структура незапослених у граду, на дан 31.12.2022. године

Квалификациона структура	Укупно	%	Жене	% Жене
Без школе	2	0%	0	0%
Неквалификовани радници	710	13%	321	12%
ПК-НСС радници	66	1%	21	1%
Квалификовани радници	1.467	27%	474	17%
Техничари ССС	1.767	33%	1.038	38%
ВКВ специјалисти	45	1%	8	0%
Виша стручна спрема	100	2%	46	2%
ВСС 180 ECTS	211	4%	146	5%
ВСС 240 ECTS, 4г, 5г, 6г	873	16%	605	22%
Мастер 300 ECTS	60	1%	42	2%
Магистар стари програм	16	0%	11	0%
ВСС 360 ECTS	13	0%	9	0%
Доктори наука	8	0%	3	0%
Укупно	5.338	100%	2.724	100%

Старосна структура	Укупно	%	Жене	% Жене
Од 15 - 18 година	1	0%	1	0%
Од 18 - 20 година	59	1%	15	1%
Од 20 - 24 година	189	4%	82	3%
Од 24 - 27 година	258	5%	167	6%
Од 27 - 30 година	311	6%	211	8%
Од 30 - 35 година	545	10%	361	13%
Од 35 - 40 година	605	11%	360	13%
Од 40 - 45 година	532	10%	261	10%
Од 45 - 50 година	606	11%	300	11%
Од 50 - 55 година	646	12%	283	10%
Од 55 - 60 година	819	15%	347	13%
Од 60 - 65 година	767	14%	336	12%
Укупно	5.338	100%	2.724	100%

Извор: Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

Табела 19. Кретање незапослених лица са подручја града за 2021. и 2022. годину

Пријављени-одјављени	Укупно		Жене 2022	Учешће жена у % (2022)
	2021	2022		
Пријављени у периоду јануар-децембар	5.395	4.998	2.578	51,6
Брисани ради запослења	3.917	3.368	1.948	57,8
Брисани по основу приватне дјелатности	120	157	49	31,2
Укупно брисани по основу запослења у периоду јануар-децембар	4.034	3.525	1.997	56,7
Стање на евиденцији, стање на дан 31.12.	6.326	5.338	2.724	51,0

Извор: Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

2.5. Просјечне плате и пензије

Према подацима Републичког завода за статистику РС, просјечна нето плата запослених на подручју града у 2022. години износила је 1.305,0 КМ што је за 14,6% више од просјечне нето плате исплаћене у 2021. години. У односу на просјечну нето плату исплаћену на нивоу Републике Српске, у граду Бањалука иста је у 2022. години била већа за 14,1%.

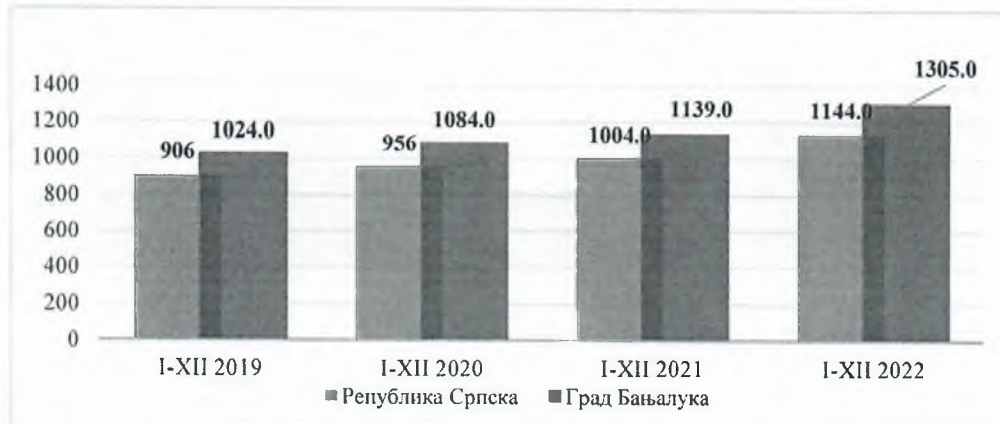
И на нивоу Републике Српске и на нивоу града Бањалуке евидентан је континуиран раст плата који прати стопу инфлације на годишњем нивоу (просјечан годишњи индекс раста потрошачких цијена у 2022. години у односу на 2021. годину износио је 113,6).

Табела 20. Просјечне мјесечне бруто и нето плате за период 2019-2022. године

Период	Бруто		Нето		Индекс (5/4)
	Република Српска у КМ	Град Бањалука у КМ	Република Српска у КМ	Град Бањалука у КМ	
1	2	3	4	5	6
I-XII 2019	1.407	1.611	906	1.024	113,02
I-XII 2020	1.485	1.705	956	1.084	113,39
I-XII 2021	1.546	1.780	1.004	1.139	113,45
I-XII 2022	1.730	2.006	1.144	1.305	114,07

Извор: Републички завод за статистику РС

Граф 3. Нето плата у Републици Српској и граду Бањалука у 2022. години

Према подацима Фонда ПИО, на крају 2022. године на нивоу Републике Српске, било је 276.503 пензионера, а просјечна исплаћена пензија за децембар 2022. године износила је 475,23 КМ.

На територији града било је 41.407 пензионера, што чини 14,9% укупних пензионера у Републици, а просјечна исплаћена пензија за децембар 2022. године износила је 510,85 КМ што је за 7,5% више у односу на просјек Републике Српске.

2.6. Туризам

Према подацима Завода за статистику РС, Град је током 2022. године остварени укупно 94.842 долазака домаћих и страних туриста што је значајно повећање у односу на 2021. годину (70,5%) али и у односу на 2019. годину (7,6%), годину у којој је остварен рекордан број долазака. Доласци страних гостију у укупном броју долазака учествују са 58,3%, чиме је у 2022. години у односу на ранији период порастао удио долазака страних туриста.

Повећање у истом периоду остварено је и по броју ноћења домаћих и страних туриста те је у 2022. години у односу на 2021. годину забиљежено 59.895 ноћења више (69,4%), а у односу на 2019. годину 9.493 ноћења (6,9%).

Страни туристи су у 2022. године остварили 90.744 ноћења или 62,1% у односу на 55.445 или 37,9% ноћења домаћих туриста.

Табела 21. Број долазака и ноћења на подручју града Бањалука у периоду од 2019. до 2022. године

Година	Доласци				Ноћења			
	Домаћи	Страни	Укупно	Ланчани индекс	Домаћи	Страни	Укупно	Ланчани индекс
2019	38.540	49.563	88.103		54.418	82.278	136.696	
2020	17.664	13.340	31.004	35,2	24.869	22.860	47.729	34,9
2021	26.974	28.654	55.628	179,4	37.146	49.148	86.294	180,8
2022	39.543	55.299	94.842	170,5	55.445	90.744	146.189	169,4

Извор: Завод за статистику РС

Граф 4. Број долазака и ноћења домаћих и страних туриста на подручју града Бањалука

Страни гости из Србије (31,1%), Словеније (18,6%) те Хрватске (10,3%) током 2022. године највише су посјећивали Бањалуку и чинили су 60% укупних долазака страних туриста.

Према подацима Завода за статистику РС 40 објеката типа хотел, мотел, пансион и преноћишта града Бањалука у 2022. године располаже са 2.238 лежаја што је за 185 лежаја или за 9,0% више него у 2021. години.

Услуга смјештаја на подручју града, поред хотела, мотела, пансиона и преноћишта пружа се и у објектима типа апартман, собе за изнајмљивање, куће за одмор, те у камповима. Процјењује се да ови смјештајни капацитети, којих је према подацима АПИФа у 2022. години укупно регистровано 274, располажу са додатних 700 лежајева, из чега произилази да град располаже са укупно 314 објеката смјештајног типа и 2.938 лежајева.

Поредећи укупан број остварених ноћења са укупним бројем расположивих лежајева, у Бањалуци је у 2022. години остварено 50 ноћења по једном кревету, што је за 19 ноћења више него у 2021. години. Тиме је искориштеност капацитета порасла са 8,5% у 2021. години на 13,7% у 2022. години (искориштеност капацитета у Републици Српској је 24,1%).

Табела 22. Смјештајни капацитети града Бањалука у 2021. и 2022. години

Година	Укупни смјештајни капацитети	Укупан број лежајева	Број ноћења	Број ноћења по једном кревету	Искориштеност капацитета (у %)
2021.	287	2.753	86.294	31	8,5%
2022.	314	2.938	146.189	50	13,7%

Извор: Завод за статистику РС, АПИФ, обрада Одјељење за привреду и локални економски развој

3. МЈЕРЕ ГРАДА БАЊЕ ЛУКЕ УСМЈЕРЕНЕ КА СТВАРАЊУ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂИВАЊЕ У 2022. ГОДИНИ

Током 2022. године кроз низ реализованих мјера и подстицаја пружена је подршка привреди са циљем креирања повољнијег амбијента за пословање, раст и развој привреде.

Основне мјере подршке привредним субјектима и предузетницима које је пружио Град су реализоване кроз:

1. Програм додјеле субвенција пословним субјектима у Граду за 2022. годину,
2. Субвенције из Фонда за развој пословања маргинализованих група жена,
3. Субвенције за набавку опреме за опремање кабинета за практичну наставу средњих стручних школа,

4. Субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно,
5. Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде,
6. Олакшице при изградњи производних погона и готовинско плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта,

У складу са Програмом додјеле субвенција пословним субјектима у граду Бањалука за 2022. годину ("Службени гласник Града Бањалука" број 20/22) реализоване су активности на пружању финансијске подршке кроз пет врста субвенција и то:

1. Субвенција за покретање самосталних предузетничких дјелатности (самозапошљавање),
2. Субвенција за повећавање продуктивности и подршка извозу,
3. Субвенција за очување старих и умјетничких занат и домаће радиности,
4. Субвенција угоститељима чији рад ће бити отежан услед провођења реконструкције дијела Улице бана Милосављевића и
5. Субвенција за развој рецептивног туризма.

Нови концепт додјеле субвенција пословним субјектима у Граду дефинисан је 2022. године и представља интерактивни приступ подршке предузетништву и привреди. Концепт је заснован на системском приступу који започиње представљањем Програма заинтересованим пословним субјектима на инфо данима прије његовог усвајања са циљем идентификовања приједлога, примједби и сугестија пословног окружења, преко организовања бесплатних обука за израду пословних планова и пројектних приједлога до мониторинга намјенског трошења одобрених средстава субвенције и пружања бесплатних савјетодавних услуга свим пословним субјектима који су остварили право на субвенцију, а ради превазилажења баријера у пословању које се могу појавити у периоду од двије године од дана потписивања уговора о субвенцији.

Програмом за 2022. годину предвиђено је 5 врста субвенција које су намијењене предузетницима и привредним друштвима, те заинтересованим за покретање предузетничке дјелатности на територији Града. Како би субвенције добили сви који намјеравају да покрену и/или побољшају своје пословање, Програмом је предвиђено финансијско учешће кандидата у износу од 50% од средстава наведених у пословном плану или пројектном приједлогу.

Финансијска подршка у 2022. години повећана је за више од 50% у односу на издвајања у претходним годинама, као и број пријављених кандидата и додијељених субвенција.

Табела 22. Одобрене субвенцијаме пословним субјектима у 2022. години

Врста субвенције	Одобрена средства (у КМ)	Број корисника
Субвенција за покретање самосталних предузетничких дјелатности (самозапошљавање)	888.200,00	107
Субвенција за повећавање продуктивности и подршка извозу	500.155,00	24
Субвенција за очување старих и умјетничких занат и домаће радиности	15.000,00	10
Субвенција угоститељима чији рад ће бити отежан услед провођења реконструкције дијела Улице бана Милосављевића	146.947,77	7
Субвенција за развој рецептивног туризма	60.000,00	3
Укупно	1.602.302,77	151

Извор: Одјелење за привреду и локални економски развој

У оквиру Фонда за развој пословања обезбијеђена су средства за покретање самосталних предузетничких активности маргинализованих група жена. Програм заједнички финансирају и реализују Град Бањалука, Одјељење за привреду и локални економски развој и USAID/INSPIRE и то 96.000 КМ из буџета Града и 40.000 КМ USAID/INSPIRE. Средства Фонда су намијењена незапосленим женама жртвама насиља, самохраним мајкама, млађим од 35 година, женама са инвалидитетом или са дјететом са инвалидитетом, женама које су у континуитету незапослене 3 године и више, женама из руралних подручја и женама које су на неки други начин маргинализоване. Крајем 2022. године уговори о субвенцији су додијељени за 17 корисница Фонда које су покренуле властити бизнис.

Подстицајна средства за набавку опреме за опремање кабинета за практичну наставу средњих стручних школа у 2022. години додјељена су у укупном износу од 100.000,00 КМ чиме је суфинансирано опремање кабинета шест средњих стручних школа са подручја града Бањалука.

Подршка развоју пољопривреде је пружена кроз субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно и кроз подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде. Па тако, на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно, у 2022. години одобрено је 325.578 КМ за 159 корисника.

У следећој табели представљени су подаци о овој врсти подршке пољопривреди у периоду од 2019. до 2022. године:

Табела 23. Субвенције за привођење земљишта култури за период 2019-2022. године

Година	Субвенције за привођење земљишта култури	
	Висина одобрених средстава у КМ	Број захтјева
2019.	209.668	138
2020.	100.108	102
2021.	191.402	251
2022.	325.578	159

Извор: Центар за развој пољопривреде и села Града Бањалука

Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде обезбјеђују се из буџета града с циљем повећања и унапређења пољопривредне производње, стварање услова за samozapošljavanje руралног становништва и повећања конкурентности регистрованих пољопривредних газдинстава. Из године у годину износ субвенција за ове намјене расте те је у 2022. години износио 1.578.967 КМ што је за 68,9% више у односу на 2021. годину. Што се тиче корисника који су остварили право на субвенцију у 2022. година у односу на 2021. годину забиљежено је такође значајно повећање за 53,8% односно за 246 корисника. У табели су наведени укупни износи за ову врсту подстицаја и број корисника:

Табела 24. Субвенције за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде за период 2019.-2022. године

Година	Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде	
	Висина одобрених средстава у КМ	Број корисника
2019.	820.835	348
2020.	871.959	1.377
2021.	934.949	457
2022.	1.578.967	703

Извор: Центар за развој пољопривреде и села

Инвеститорима за изградњу пословних објеката (правним и физичким лицима) је омогућено плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта и ренте у ратама, уз претходно обезбјеђење инструмената плаћања (гаранција банке), на сљедећи начин:

- 40 %, у року од 8 дана од дана закључења уговора,
- 60%, на одгођено плаћање, и то за изградњу осталих пословних објеката (изузев привремених), максимално до 12 једнаких мјесечних рата са одложеним плаћањем 6 мјесеци од дана закључења уговора.

Такође, Град даје олакшице при изградњи пословних и производних објеката у готовинском плаћању у смислу да:

- инвеститор изградње, односно легализације производног објекта или производног простора у објекту, а који је као технолошка цјелина дефинисан техничком документацијом, не плаћа накнаду за трошкове уређења градског грађевинског земљишта, о чему надлежни орган доноси рјешење у поступку који предходи издавању грађевинске дозволе.
- уколико се инвеститор одлучи да обрачунате накнаде за изградњу и легализацију (изузимајући накнаде за легализацију које се обрачунавају у фиксном износу), уплати готовински одједном, остварује сљедеће попусте:
 - а) за индивидуални стамбени и стамбено-пословни објекат, колективни стамбени и стамбено-пословни објекат, помоћни објекат и јавне гараже остварује попуст од 25%,
 - б) за пословни објекат остварује попуст од 30%.

Такође, треба напоменути да је и опредељење Републике Српске да пружа подршку привредном развоју, а што чини, између осталог, кроз републичке подстицајне мјере које проводи:

- Инвестиционо развоја банка Републике Српске кроз кредитирање пословних субјеката са кредитима са повољним каматним стопама, дужим периодом отплате и ниским трошковима обраде,
- Гарантни фонд Републике Српске који олакшава приступ финансијским средствима потребним за обављање дјелатности пословних субјеката путем издавања гаранција за обезбјеђење дијела обавеза по кредиту или другој уговорној финансијској обавези пословног субјекта према банци или другој финансијској организацији за следеће гарантне линије:
 - гарантна линија за почетне пословне активности (start-up),
 - гарантна линија за регистрована пољопривредна газдинства,
 - гарантна линија за предузетнике,
 - гарантна линија за пољопривреду,
 - гарантна линија за привредна друштва,
 - гарантна линија за подршку извозу.

Гаранције износе највише 50% износа одобреног кредита или друге финансијске обавезе, при чему су средства по гарантим линијама намијењена: за набавку основних и обртних средстава у сврху покретања, модернизације или проширења пословне дјелатности и одржавања ликвидности, плаћању пореских обавеза, рефинансирању раније гарантованих кредита код исте банке или друге финансијске организације, рефинансирању раније гарантованих кредита које се врши путем друге банке или друге финансијске организације те за остале обавезе у складу са законом (позајмице, откуп потраживања и др.).

- Министарство науке и технологије РС кроз подстицаје за истраживања у области технолошког развоја, трансфера знања и технологије уз подстицање примјене резултата научног-истраживачког рада, те кроз подстицаје за програмске активности за иновациону дјелатност,

- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС кроз подстицаје за развој пољопривреде и села и капиталне инвестиције у пољопривредној производњи, као и за унапређење људских ресурса,
- Министарство енергетике и рударства РС кроз субвенције чија намјена је улагање у материјална средства (земљиште, зграде, производне погоне, машине или опрему или друга слична материјална средства) и улагање у нематеријална средства (пословни софтверски пакети, патенти, лиценце, сертификавање, акредитовање, стандарди управљања квалитетом или стандарди управљања безбједношћу информација, систем контролинга или обиљежавања производа са „СЕ“ знаком усаглашености или израда индустријског дизајна односно редизајна производа или амбалаже или друга слична нематеријална средства),
- Министарство трговине и туризма РС додјељује подстицаје за сектор туризма,
- Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности РС кроз финансирање програма, пројеката и студија из ове области,
- Министарство привреде и предузетништва РС кроз субвенције намијењене привреди (подстицаје за мала и средња предузећа, подстицаји за директна улагања, подстицаји за директна улагања од посебног значаја, подстицаји за повећање плата),
- Завод за запошљавање Републике Српске кроз програме подршке самозапошљавању, запошљавању младих – дјеце погинулих бораца са ВСС у статусу приправника у 2022.години, запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди, Рома, дјеце погинулих бораца, демобилисаних бораца и РВИ ВРС).

ЗАКЉУЧЦИ

Основне карактеристике и резултати пословања привреде града у 2022. години садржани су у сљедећем:

1. На територији града у 2022. години је активно пословало 8.783 пословних субјеката што је за 6,1% више него у 2021. години (8.275 пословних субјеката).
2. У структури бањалучких активних привредних друштава и великих самосталних предузетника који имају законску обавезу да предају завршне финансијске извјештаје АПИФу доминирају она у области трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала са 28,5%, области стручних, научних и техничких дјелатности са 18,2% и области прерађивачке индустрије са 10,8%. Приходи од продаје привредних друштава остварени у ове три области у 2022. години износе 9.054,0 милиона КМ што чини 66,4% од укупно остварених прихода од продаје у 2022. години.
3. Највеће апсолутно повећање броја новорегистрованих самосталних предузетничких радњи је остварено у области информација и комуникација (193 радња) и области стручних, научних и техничких дјелатности (179 радњи) које доминирају и у структури дјелатности.

Нето повећање броја активних новорегистрованих самосталних предузетника наставило је да расте и у 2022. години, односно повећава се позитивна разлика између новорегистрованих и одјављених самосталних предузетника у току календарске године. Тако, нето повећање броја новорегистрованих самосталних предузетника је у 2021. години износило 398, а у 2022. години 498 што је за 25,2% или за 95 самосталних предузетничких радњи више него у 2021. години.

4. Укупна вриједност извоза на подручју града, остварена у периоду јануар-децембар 2022. године, износила је 870,9 милиона КМ, што представља 16,0% укупно оствареног извоза на новоу Републике Српске у 2022. години. Вриједност оствареног увоза износила 2,5 милијарди КМ што представља 34,6% укупно оствареног увоза на новоу Републике Српске у 2022. години. Исказани спољнотрговински дефицит у 2022. години износи 1,6 милијарди КМ.

И у 2022. години увоз је растао брже од извоза што је за посљедицу имало смањење покривеност увоза извозом у периоду I-XII 2022. године у односу на исти период 2021. године и износила је 35,0% што је далеко од просјека на нивоу Републике Српске, гдје је покривеност увоза извозом износила 75,7%.

5. У 2022. години дошло је до повећања реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији града. Вриједност укупних инвестиција износила је 1,015 милијарди КМ и за 23% је већа у односу на 2021. годину.

Што се тиче нових инвестиционих улагања која су реализована искључиво на територији града показатељи су такође позитивни јер је евидентиран раст нових инвестиционих улагања у 2022. годину за 22,9% у односу на 2021. годину.

6. На подручју града у 2022. години било је укупно 76.959 запослених што је за 3,1% више у односу на 2021. годину.

Сличан тренд забиљежен је и у области привреде гдје је у 2022. години дошло до раста запослених у односу на 2021. годину за 4,2%.

Са аспекта учешћа запослених у привреди у укупном броју запослених на територији града, оно у просјеку у периоду од 2019. до 2022. године износи 71,6%.

7. Према подацима Завода за статистику РС у граду Бањалука највећи број запослених по дјелатностима је у области трговине, области прерађивачке индустрије и у области јавне управе и одбране, обавезно социјално осигурање.

На нивоу Републике Српске највећи број запослених у 2022. години као и у 2021. години је у области прерађивачке индустрије, трговине и јавне управе.

8. Стопа запослености као однос броја запослених и броја становника, на подручју града на крају 2022. године износила је 41,6% што је за 3% више у односу на 2021. годину.
9. Број незапослених лица у 2022. години износио је 5.338, што је за 15,6% или апсолутно за 988 незапослених мање него у 2021. години.
10. Стопа незапослености као однос активне понуде радне снаге и збира незапослених и запослених, на подручју града на крају 2022. године износила је 6,5% , односно забиљежено је смањење стопе незапослености за 16,7% у односу на 2021. годину.
11. Посматрајући квалификациону структуру активне понуде радне снаге, највеће учешће од 33,0% имају незапослена лица техничари средње стручне спреме, а затим слиједе незапослени квалификовани радници с учешћем од 27,0% и лица с високом стручном спремом (240 ECTS) 16,0%.
12. У старосној структури незапослених лица, највеће учешће имају незапослена лица животне доби од 50 до 65 година (41%).
13. У граду, број пензионера не одступа много из године у годину, а у 2022. износио је 41.407. Однос између броја пензионера и броја запослених указује на то је да је у просјеку 54 пензионера распоређено на 100 запослених (у 2021. години 55 пензионера/100 запослених лица).
14. Просјечна нето плата запослених на подручју града у 2022. години 1.305 КМ што је за 14,4% више од просјечне нето плате исплаћене у 2021. години. У односу на просјечну нето плату исплаћену на нивоу Републике Српске, у граду иста је у 2022. години била већа за 14,1%. И на нивоу Републике Српске и на нивоу града евидентан је њихов континуиран раст који прати стопу инфлације на годишњем нивоу (просјечан годишњи индекс раста потрошачких цијена у 2022. години у односу на 2021. годину износио је 113,6).
15. На територији града у 2022. години број корисника права на пензију износио је 41.407 (у 2021. години 40.961), а просјечна исплаћена пензија у децембару 2022. године износила је 510,85 КМ, што је за 7,5% више у односу на просјек Републике Српске.
16. Током 2022. године остварена су побољшања и у области туризма. Број долазака домаћих и страних туриста повећан је за 70,5%, са 55.628 у 2021. години на 94.842 у 2022. години. Доласци страних гостију у укупном броју долазака учествују са 58,3%, чиме је у 2022. години у односу на ранији период порастао удио долазака страних туриста.

Повећање у истом периоду остварено је и по броју ноћења домаћих и страних туриста те је у 2022. години у односу на 2021. годину забиљежено 59.895 ноћења више (69,4%), а у односу на 2019. годину 9.493 ноћења (6,9%).

Град Бањалука је у 2022. години располагао са 2.938 лежајева, за 6,7% више него у 2021. години. Поредећи укупан број остварених ноћења са укупним бројем расположивих лежајева, у Бањалуци је у 2022. години остварено 50 ноћења по једном кревету, што је за 19 ноћења више него у 2021. години. Тиме је искориштеност капацитета порасла са 8,5% у 2021. години на 13,7% у 2022. години (искориштеност капацитета у Републици Српској је 24,1%).

17. Град је кроз низ мјера и подстицаја пружио подршку привреди ради креирања повољнијег пословног амбијента, и то кроз:

- Програм додјеле субвенција пословним субјектима у граду за 2022. годину,
- Субвенције из Фонда за развој пословања маргинализованих група жена,
- Субвенције за набавку опреме за опремање кабинета за практичну наставу средњих стручних школа,
- Субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно,
- Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде,
- Олакшице при изградњи производних погона и готовинском плаћању накнаде за уређење градског грађевинског земљишта.

Обрађивач:

Одјељење за привреду и локални економски развој

Драгана Шукало, дипл. економиста

Шеф Одсјека за привреду и предузетништво:

Иван Бабић, дипл. економиста

Овлашћени потписник:

Александра Симић, дипл. економиста

ПРЕДЛАГАЧ:

Градоначелник

Драшко Станивуковић

На основу члана 59. и члана 82. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16, 36/19 и 61/21) и члана 67. и 83. Статута Града Бањалука („Службени гласник Града Бањалука“, бр. 14/18 и 9/19), доносим

ЗАКЉУЧАК

I - Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2022. годину припремило је Одјељење за привреду и локални економски развој у децембру 2023. године.

II - Информацију из претходне тачке упућујем Скупштини Града Бањалука на разматрање.

Број: 11-Г- 5460 /23
Дана: 18. 12. 2023

Достављено:

1. Скупштини Града Бањалука
2. Евиденцији
3. Архива

ГРАДОНАЧЕЛНИК
Драшко Станивуковић

Република Српска
Град Бања Лука
Градоначелник
Градска управа
Одјељење за привреду и локални економски развој
Трг српских владара 1, Бања Лука

Број: 02-30-2659/2023
Дана 18.12.2023. године

19.12.2023

ГОРМ

Шукало

Градска управа
Градоначелник

Предмет: Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалука за 2022. годину, доставља се

Програмом рада Скупштине Града Бањалука за 2023. годину предвиђено је да се у четвртм тромјесечју разматра Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалука за 2022. годину. Сходно томе, приједлог наведене информације као и закључак градоначелника о њеном упућивању на разматрање на сједници Скупштине Града шаљемо на даље поступање.

Достављено:

1. Наслову
2. Евиденција
3. Архива

По овлаштењу градоначелника
Александра Симић, дипл. економиста